

Till

Jennie Nilsson, landsbygdsminister, Näringsdepartementet
Isabella Löb, departementssekreterare, Enheten för jakt, fiske och rennärning

Angående näringsdepartementets nekan till deltagan i utredning om en ny renskötellagstiftning

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset (STR-T) och Svenska Kväner - Lantalaiset (SK-LT) kräver sin lagenliga rätt till samråd och möjlighet till inflytande genom hela den, av Näringsdepartementet initierade, processen där man i slutändan syftar till förändringar i rennäringslagstiftningen.

Tornedalingar, kväner och lantalaiset äger idag renar och har historiskt alltid haft renar men renskötselfrätten har staten tagit ifrån oss. Detta faktum har svenska staten under många år systematiskt kringgått och mörklagt. När rennäringslagen kom ställdes tornedalingars, kväners och lantalaisets rätt till renskötselfrätt sedan urminnes tider åt sidan. Lagregleringen innebar att vår minoritet både förlorade rätten till renskötselfrätt och att idkandet av denna kultur- och språkbärande näringsgren omöjliggjordes ovan lappmarksgränsen och försvårades för dem som bor nedanför lappmarksgränsen. Den koncessionsrenskötselfrätt som i dagsläget kan bedrivas har helt andra förutsättningar än fjällrenskötselfrätten och delvis andra förutsättningar än skogsrenskötselfrätten både vad gäller regleringar i lag och praktiskt renskötselfrättsarbete, både nutida och historiskt.

Tornedalingar, kväner och lantalaiset bör som berörd part vara representerade i utredningen. Vi finner det lagvidrigt att kravet ej accepterats och framför en oro för den demokratiska processen samt en överhängande risk för att en utredning utan deltagande från undertecknade kommer att så ytterligare konflikter i ett historiskt fredligt område, där konflikterna startade i och med statens inblandning. Att på nåder eller efter godtycke eventuellt få inkomma med synpunkter sporadiskt i arbetet med utredningen framöver betyder även att det vi har att framföra i sak inte har samma tyngd eller bereds samma hantering som arbetet från de permanent involverade deltagarna. Vi vill inte hamna på åskådarbänk med yttranderätt i "pauserna". Vi vill vara "i rummet" på lika villkor som övriga deltagare.

STR-T och SK-LT har i tidigare framförda synpunkter gällande översynen av rennäringslagstiftningen krävt att hänsyn tas till den starka hävd tornedalingar, kväner och lantalaiset har genom sin sedvanerätt och urminnes hävd som ett av urfolken i området. Vi har funnits här i tusentals år men osynliggörs systematiskt. Staten har erkänt oss som en nationell minoritet men har aldrig prövat om tornedalingar, kväner och lantalaiset är ett urfolk. Att få klarhet i de historiska förhållandena i våra trakter, det vill säga området för norra Sverige, är centralt både för den större översynen av rennäringslagstiftningen och även de frågor utifrån Girjasdomen som ska behandlas skyndsamt enligt utredningsdirektiven. Beslut kan inte fortsätta fattas utifrån en ensidig bild av historien. De historiska förhållandena måste i stället beaktas ur ett helhetsperspektiv där tornedalingar, kväner och lantalaisets kultur i form av användning av mark och vatten, traditionella kunskaper, rennärning, jakt och fiske m.m. synliggörs och tillgodoses. Det är av stor vikt att en politisk lösning för att hantera domslutet även innefattar rättigheterna för andra ursprungliga minoriteter som har sedvanerätt och urminnes hävd i aktuella områden. Det är både rasistiskt, och därtill historiskt felaktigt, att en näring ska vara förbehållen en grupp människor med ett visst ursprung. Att utredning om vår långa historia inte gjorts har lett till fullmakt för samerna vilket drabbat och drabbar även idag oss som verkar och bor på landsbygden.

Rennärningen är sedan urminnes tider en viktig traditionell, och än idag levande, näring för tornedalingar, kväner och lantalaiset. STR-T och SK-LT företräder medlemmar och grupper som är renskötselfrättsägare eller skötesrenägare utan samiskt ursprung. Med dessa fakta och tidigare erfarenheter befarar vi att utan representation av våra parter kommer beslut fattas som kan

komma att innebära ytterligare försvårande av renskötseldriften i våra områden och skapa ytterligare motsättningar mellan oss och samerna. Vi kräver vår rätt att som deltagare i utredningen bevaka minoritetens och medlemmarnas rättigheter och möjligheter att bedriva och utveckla sin verksamhet.

Staten har under 2020 initierat ett arbete med en sannings- och försoningskommission för att utreda kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset (Uppgörelse med historiska kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset Dir. 2020:29). Det är allvarligt att utredningen gällande rennäringslagstiftningen samtidigt helt bortser från oss i frågor som starkt berör oss. Sannings- och försoningskommissionen bör beaktas och det är orimligt att parallellt påbörja utredning i syfte att föreslå en ny rennäringslagstiftning utan hänsyn till kommissionens arbete. Det måste finnas en dialog eller kommunikation utredningar emellan. Förbundet har erfarenhet av tidigare statliga utredningar som pågått parallellt och berört minoriteten men där utredningarna varit fristående trots korrelation vilket resulterat i efterarbete och justering i lagtexter för att komma ifrån motstridighet lagar emellan. Den anstånde utredningen för översynen av rennäringslagstiftningen kan inte bortse från pågående sanningskommissionsarbete.

Näringsdepartementet måste också förhålla sig till, av Sverige ratificerade, Ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter.¹ Detta har man frångått redan då man formulerat kommittédirektiv för utredningen och man fortsätter avbräcket helt i och med att vi inte är part i utredningen.

STR-T och SK-LT kräver fortsättningsvis att få nominera representanter till utredningen och anser att tidigare framförda synpunkter på bland annat utredningsdirektiven bör höras.²

Pajala, Kieruna/Kiruna 2021-06-01

Eva Kvist
Ordförande
STR -T

Göran Johansson
Ordförande
SK-LT

---

¹ Läs SÖ 2000:2, artikel 5.1 och artikel 15 (utgiven av Utrikesdepartementet)

² Synpunkter angående översyn av rennäringslagstiftningen 2020-10-25

